

Već u doba brahmanizma sveštenici su sankcionisali kastinski sistem kao religiozan zakon. Prelazak iz niže kaste u višu bio je nemoguć. Čovek se rađa u određenoj kasti na osnovu njegove karme. U kojoj će kasti biti rođen zavisi od sume njegovih dela u prošlim životima. Tolerancija brahmana u pogledu vere (smisla i tumačenja božanstva i njihovih funkcija) stoji u oštroj suprotnosti sa beskompromisnim, većnim i nadasve svetim socijalnim redom. Pravoverni hinduista, i u dalekoj prošlosti i danas, može u verskim pitanjima imati i izražavati svoje individualno mišljenje, ali kastinskih propisa pridržavaće se striktno. Smisao života pravog hinduiste nije bio ni novac, ni položaj, već ispunjenje dharme i stremljenje oslobođenju od ponovnih rođenja.

Na osnovama ranoveidske tri i brahmanske četiri varne, vremenom je nastalo dve do tri hiljade kasta (jati) koje su određivane na osnovu vrste zanimanja. Vremenom, sve komplikovanija podela ljudi na kaste prouzrokovala je sve strožije i surovije zakone protiv mešanja kasta. Kastinske grupe bile su međusobno vezane strogim tradicionalnim propisima, od kojih su tri osnovna: brakovi unutar sopstvene kaste, izbor poziva dozvoljen određenoj kasti i ishrana. Položaj pojedinca u društvu nije zavisio od novca i drugih dobara. Brahman je mogao biti puki siromah, a shudra bogataš; prvi bi bio vrhunski poštovan, a drugi, u odnosu na njega potcenjen. Pripadnik brahmanske kaste nikada nije težio za bogatstvom; njegov cilj je bio uživanje poštovanja svih ljudi drugih kasta kojima je on, u tom pogledu vladao.

Što je kasta bila viša, to su za nju bila strožija ograničenja. Na primer: jedan pripadnik brahmanske kaste nije smeo nikada da jede, ne samo komad mesa, nego i luk (i crni i beli), niti je smeo da se pri jelu služi ikakvim priborom za jelo, čak ni kašikom. Dozvoljene su bile samo čaše i čase, većinom od kokosove ljuske ili gline koje bi se posle upotrebe uništavale. Neke bogate indijske maharadže i kraljevi pili su i jeli iz zlatnih posuda koje bi se posle svakog jela i pića pretapale i pravljene nove (prema verovanju, vatra je naj-savršenije sretstvo purifikacije).

Iz pojma ritualne čistote postepeno se formirala klasa ljudi nazvanih »nedodirljivi«. Kao razlog bio je poziv kojim su se bavili. Ljudi iz kaste smatrali bi se uprljanim ako bi čak došli u njegovu blizinu; čak ni senka »nedodirljivog« nije smela da padne na osobu iz kaste. Kao specijalno nečista smatrala su se zanimanja oko rađanja (primanje i žene u vreme menstruacije) i smrti (oni koji pripremaju, nose i spaljuju leševe), zatim berbera, dželatara, kasapi i ćurčije. Prijavim su se smatrala i sledeća zanimanja: čistači, perači, podova, dobi (ljudi i žene koji peru veš), čistači septičkih jama i slično. Do oslobođenja u južnoj Indiji postojali su tzv. »arhinedodirljivi«, oni koji su prali veš »nedodirljivih«. To je bila toliko degradirana klasa ljudi, da ne samo što su, kao »nedodirljivi« morali stanovati van sela i naselja, već se danju nisu smeli čak ni iz daleka videti; morali su biti skriveni, a smeli su se kretati i raditi samo noću.

Specijalno surove bile su restrikcije u pogledu bunara i izvora vode. Svaka kasta je imala svoj bunar ili izvor. Za Indiju, zemlju u kojoj šest meseci vlada suša, to je bilo specijalno strašno. Brahman ne bi dao vodu iz svog bunara čoveku niže kaste, makar ovaj umirao od žeđi pred njim.

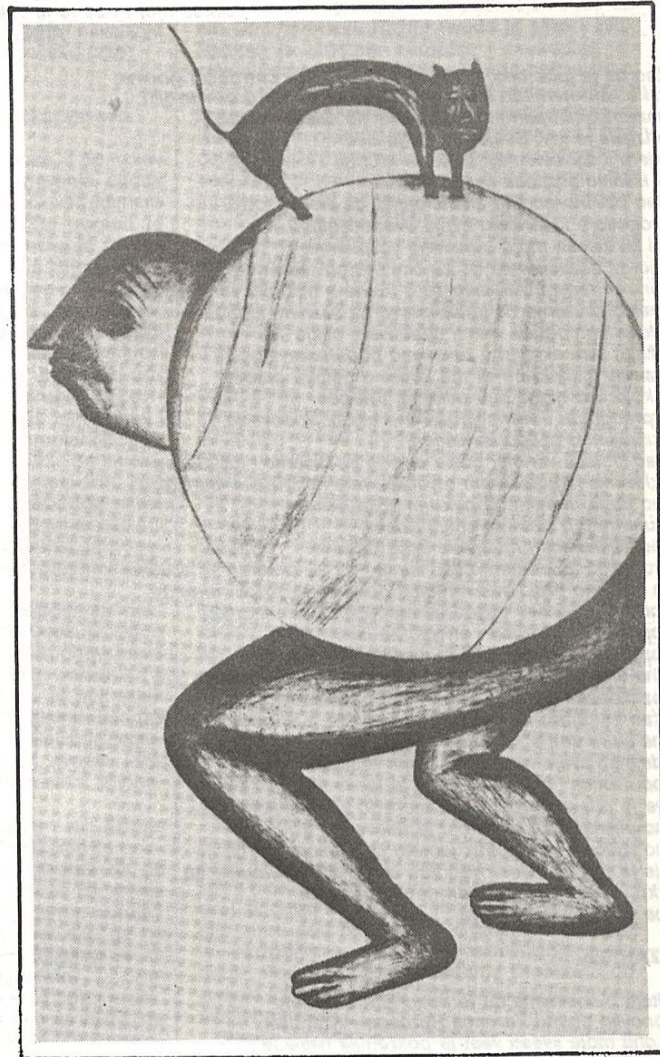
Kako su Ariji napredovali u osvajanju Indije tako se širio i brahmanizam, kasnije hinduizam. Pokorena plemena, prelazeći u novu religiju, automatski su uključivani u odgovarajuće kaste, čak da toga nisu ni bili sasvim svesni.

Ako tražimo bilo i kakvo najmanje opravdanje za nicanje, surovost i dugo trajanje kastinskog sistema, mi ga zapadnjaci teško možemo naći. Ali Indijci i za to imaju svoje objašnjenje. Oni kažu: »Naša zemlja je oduvek obilovala zaraznim bolestima i epidemijama. Putem kastinske izolovanosti ljudi viših klasa su sebe štitili od infekcija«.

Retko je koji deo sveta kroz svoju istoriju bio suočan sa toliko krvoprolića i pljački, spoljnih agresija i uzajamnog istrebljenja u svadama oko vlasti, više pokretanja i mešanja naroda, više uzdizanja i pada moći nekog vladara, verovanja i običaja, kao što je to bio slučaj sa Indijskim potkontinentom. Vladari su se uzdizali i padali, nacije su cvetale i išezavale. Iznad sveg tog meteža i konfuzije samo je jedno ostalo konstantno i nepobedivo – brahmansko sveštenstvo i brahmansko učenje. Zahvaljujući njemu Indijci su uspeali da održe svoju misao i nacionalni integritet.

TELEFONIRANJA GOSPODINA HRČKE

Jovanka Nikolić

Gospodine Hrčka, gospodine Hrčka – dopirao je glas sa drugog kraja žice. Molim vas, saslušajte me. Ja nisam imao izbora. Učinio sam sve što je bilo u mojoj moći. Dao sam sve od sebe. Uložio sve. Lažem, ne sve. Zadržao sam samo sat. Njega nisam mogao dati. Pa to je sat sa posvetom. Godišnjica je u pitanju. Čujte me, još samo minut. Sledeći put, o bože, ako bude sledeći put, daću sve! Obecavam. Više se nećete osramotiti. Vi me niste pitali kako igram, već da li igram?! Šta sam drugo mogao, već da pristanem. Čujete li me? Kako ću sve to saopštiti ženi? Ni deci neću smeti da pogledam u oči! Preklinjem vas, verujte mi! Oduvek sam bio iskren prema vama. To se nikada više neće ponoviti! Svestan sam koliko vam dugujem. I ja sam zbunjen njihovom igrom. Ne mogu vam opisati kako se osećam. Alo? Gospodine Hrčka...

KLIK – začu se potmulo. Srknuvši viski, Hrčka levom rukom zapali cigaretu, a desnom izvadi iz tašne adresar. Dograbivši telefon, okrete brojeve...

Da? – ču se sa druge strane žice.

– Dober dan. Molim vas Gospodina Hrčku.

a) Ko je gospodin Hrčka?

b) Koju igru igra gospodin Hrčka?

c) Da li je gospodin Hrčka sentimentaln?

Rešenje je dopisano naknadno

(Odustanite od odgovora!)

1. Reč Unanishad znači sedenje blizu koga, odnosno učenikovo sedenje uz učitelja.
2. Nazivaju se i Aranyake, jer su brahmanski učitelji bili nastanjeni u nekoj šumi, gde su imali svoje škole, naseobine nazvane ashramima.
3. Atman, »sudah«, prabritak, dah života, čista duša.
4. Reč kasta potekla je od Portugalcata; indijska reč je jati (džati)